

Livsmedel för särskilda grupper - FSG

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

På denna och följande sidor hittar du fakta om livsmedel för särskilda grupper – FSG. Läs om vilka livsmedel som omfattas, vilka regler som styr dem, om de ska anmälas eller inte och om det finns sammansättnings- och märkningskrav.

Om lagstiftningen

På alla sidor om livsmedel för särskilda grupper finns relevant livsmedelslagstiftning samlad i spalten till höger. Där kan du klicka dig vidare och både få information om lagstiftningen och komma direkt till de olika lagarna och förordningarna. Den lagstiftning som särskilt reglerar livsmedel för särskilda grupper är främst:

- Förordning (EU) nr 609/2013 om livsmedel avsedda för spädbarn och småbarn, speciella medicinska ändamål, kostersättning för viktkontroll

Modersmjölkersättning och tillskottsnäring

- Förordning (EU) 2016/127 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för modersmjölkersättning och tillskottsnäring och vad gäller informationskrav för uppfödning av spädbarn och småbarn
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2022:4) om livsmedel avsedda för särskilda grupper

Spannmålsbaserade livsmedel och barnmat för spädbarn och småbarn

- Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 1997:27) om spannmålsbaserade livsmedel och barnmat för spädbarn och småbarn

Livsmedel för speciella medicinska ändamål

- Förordning (EU) 2016/128 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för livsmedel för speciella medicinska ändamål
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2022:4) om livsmedel avsedda för särskilda grupper

Komplett kostersättning för viktkontroll

- Förordning (EU) 2017/1798 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för komplett kostersättning för viktkontroll
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2022:4) om livsmedel avsedda för särskilda grupper

Du behöver också ta hänsyn till andra regler, bland annat:

- Förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet
- Förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation
- Förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel
- Förordning (EU) nr 432/2012 om fastställande av en förteckning över andra godkända hälsopåståenden om livsmedel än sådana som avser minskad sjukdomsrisk och barns utveckling och hälsa
- Förordning (EU) nr 828/2014 om kraven på tillhandahållande av information till konsumenterna om frånvaro eller reducerad förekomst av gluten i livsmedel

Kommissionens vägledningar och annan information:

Kommissionens webbplats om livsmedel för särskilda grupper - FSG

Vad är livsmedel för särskilda grupper - FSG?

Livsmedel för särskilda grupper är ett samlingsnamn för följande livsmedelsgrupper:

Modersmjölksersättning och tillskottsning

Spannmålsbaserade livsmedel och barnmat för spädbarn och småbarn

Livsmedel för speciella medicinska ändamål - FSMP

Komplett kostersättning för viktkontroll

De här kategorierna av livsmedel är nödvändiga för att behandla vissa tillstånd och/eller är väsentliga för att tillgodose hela eller delar av näringsbehovet hos vissa väl definierade känsliga konsumentgrupper.

Livsmedel för särskilda grupper förkortas ofta FSG - Livsmedel För Särskilda Grupper (**F**oods For **S**pecific **G**roups).

Det finns vissa grundläggande krav för FSG, till exempel att de bara får säljas som färdigförpackade livsmedel i detaljhandeln och att sammansättningen ska vara passande för att tillgodose näringsbehovet för de personer de är avsedda för. Se förordning (EU) nr 609/2013.

Lagstiftningen om livsmedel för särskilda näringsändamål (sär-när) har upphört

Begreppet livsmedel för särskilda näringsändamål (sär-när) har sedan den 20 juli 2016 försvunnit då lagstiftningen om livsmedel för särskilda grupper - FSG började tillämpas.

För vissa produkter som tidigare var sär-när gäller istället lagstiftningen om livsmedel för särskilda grupper - FSG. Andra sär-när har övergått till att vara vanliga livsmedel och regleras därmed som sådana.

Nedan kan du läsa om de livsmedelskategorier som tidigare reglerats som sär-när och hur respektive produktgrupp regleras efter den 20 juli 2016:

Måltidersättning för viktkontroll

Måltidersättningar för viktkontroll är till för att kunna ersätta någon av måltiderna under dagen.

Måltidersättningar regleras som vanliga livsmedel sedan den 20 juli 2016.

Måltidersättningar för viktkontroll som släppts ut på marknaden eller märkts före den 20 juli 2016 enligt reglerna för energibegränsad kost för viktninskning, får fortsätta säljas efter den dagen tills lagren av dessa livsmedel är tömda.

Livsmedel som kallas för måltidersättning för viktkontroll ska uppfylla villkoren för användning av hälsopåståenden om måltidersättningar för viktkontroll. Se förordning (EG) nr 1924/2006 och förordning (EU) nr 432/2012.

Det är bara tillåtet att märka måltidersättningar för viktkontroll med godkända närings- och hälsopåståenden, det gäller även påståenden relaterade till viktninskning. Följande två hälsopåståenden kopplade till viktninskning tillåtna att göra på måltidersättningar för viktkontroll, se förordning (EU) nr 432/2012:

- Att vid en energibegränsad kost ersätta en av huvudmåltiderna per dag med en måltidersättning bidrar till att bibehålla vikten efter viktninskning.
- Att vid en energibegränsad kost ersätta två av huvudmåltiderna per dag med måltidersättningar bidrar till viktninskning.

Natriumfattiga livsmedel

Den vanligaste källan till natrium i livsmedel är tillsatt natriumklorid, det vill säga vanligt salt.

Det är endast tillåtet att göra de näringspåståenden om natrium/salt som finns i bilagan till förordning (EG) nr 1924/2006. I den bilagan framgår vilka villkor för natrium/salt som ska vara uppfyllda för att man ska få göra dessa påståenden.

Glutenfria, laktosfria och andra "fri från"-livsmedel

Från och med den 20 juli 2016 upphörde glutenfria, laktosfria och andra "fri från"-livsmedel att vara livsmedel för särskilda näringsändamål (sär-när) och regleras istället som vanliga livsmedel.

Glutenfria, laktosfria och andra "fri från" -livsmedel

Livsmedel för idrottare

Livsmedel för idrottare (sportprodukter) regleras som vanliga livsmedel sedan den 20 juli 2016.

För att få göra hälsopåståenden på ett livsmedel, till exempel om ett ämnes effekt vid fysisk träning, måste hälsopåståendet vara godkänt. Se förordning (EG) nr 1924/2006 och förordning (EU) nr 432/2012. De näringspåståenden som är tillåtna att göra om livsmedel, till exempel vad gäller innehåll av protein finns angivna i bilagan till förordning (EG) nr 1924/2006.

Kommissionens webbplats om livsmedel för särskilda grupper - FSG

Livsmedel för diabetiker

Sedan den 20 juli 2016 har kategorin livsmedel för diabetiker upphört. Livsmedel får inte märkas med påståenden om att livsmedlet är lämpligt vid diabetes eller lämpligt för diabetiker.

För att få göra närings- eller hälsopåstående på ett livsmedel, till exempel om dess sockerhalt eller hur det påverkar blodsockernivån, måste påståendet vara godkänt. Se förordning (EG) nr 1924/2006 och förordning (EU) nr 432/2012.

Kommissionens webbplats om livsmedel för diabetiker

Senast uppdaterad 8 november 2023 Ansvarig grupp SV_FMS